

Türkiye'nin hikâyesi, hayatın kendisini anlatır

TOBB ETÜ
Elektrik-Elektronik
Mühendisliği
Eren ZEYBEK

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda, İstanbul ve İzmir haricinde ne sanayiye ne sermaye sınıfına ne de eğitime veya altyapıya sahipti. Hiçbir şeyi yoktu. **12 milyonluk halkın büyük çoğunluğu, okuma yazma bilmeyen köylülerden oluşuyordu.** Savaştan çıkmıştık ama Atatürk'ün de dediği gibi aslında savaş yeni başlıyordu.

Ekonomik Forum Dergisi'nin 2010 Ocak sayısındaki yazımda Amerikan ekonomisinin bugünlere nasıl geldiğinden, hangi politikayı izleyip hangi doğru adımları attığından bahsetmiştim. Bu sayıda ise Türkiye ekonomisini, savaştan çıktığı zamanki halini, ne zaman kendi ayakları üstünde durmaya başladığını, Amerika'nın ekonomimize nasıl girdiğini ve bir zamanlar sanayisi, sermayesi ve eğitimi olmayan bir toplumun bugün nasıl dünyanın en büyük Müslüman ekonomisine sahip olduğunu anlatacağım.

Aslında Türkiye'nin hikâyesi, hayatın kendisini anlatır. İçine baktığınızda kanındaki imparatorluk kudretini, dışına baktığınızda ise hayata daha başlarken Osmanlı Devleti'nin yenilgilerini üstlenmek zorunda kaldığını görürsünüz. Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda, İstanbul ve İzmir haricinde ne sanayiye ne sermaye sınıfına ne de eğitime veya altyapıya sahipti. Hiçbir şeyi yoktu. Kısaca 12 milyonluk halkın büyük çoğunluğu, okuma yazma bilmeyen köylülerden oluşuyordu. Savaştan çıkmıştık ama Atatürk'ün de dediği gibi aslında savaş yeni başlıyordu.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE EKONOMİSİ

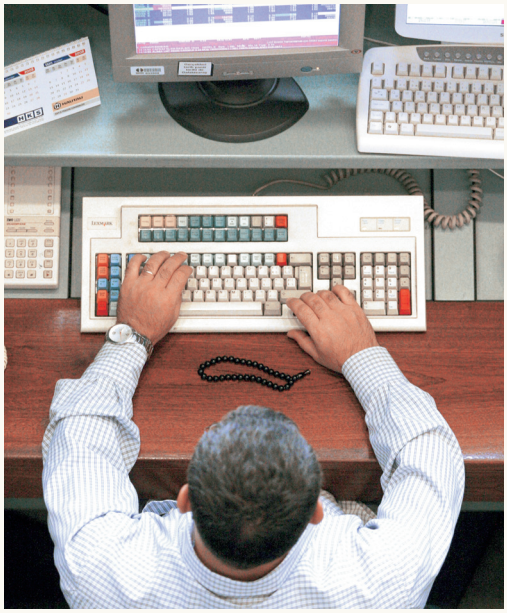
Bu gerçekler doğrultusunda, bugünkü ekonomik hayata yön vermesi açısından büyük öneme sahip olan Birinci İktisat Kongresi 17 Şubat 1923'te düzenlendi. Bugüne kadar üç kere toplanan İzmir İktisat Kongresi, özel sektörün fikirlerini ortaya koymasını, iktisadi açıdan gelecek yüzyılların planlanmasını, içe dönük sanayileşmenin yarattığı bunalımların çözümlerini, yani Türkiye'nin bugünlere gelmesini sağlayan en önemli etkenlerden biridir.

Her ne kadar, teşvikler yapılsa da, devlet tekelleri kurulup özel sektöre hazır olarak verilmek istense de, yorgun düşmüş ve eğitimli sınıfını savaşlarda kaybetmiş bir halkın, girişimci ruhunu ortaya çıkarması kolay olmuyordu. Yine de tarımı iyi bilen halkın topraklarına geri dönmesiyle ve geçmişte meydana gelen kapasite boşluklarının kullanılmasıyla ilk 5 yıllık dönemde tarımsal üretimde hızlı bir artış görülmüştür. Dikkat edin tarım diyorum, teknoloji değil. Keşke teknoloji diyebilsem...

Tabii bu yıllarda, girişimcilere verilen desteği en iyi şekilde değerlendirenler de oldu.1920'lerde ticaretle başla-

mış olan Sabancı ve Koç, 30'lara gelindiğinde sanayileşme alanında büyük adımlar attı. Türkiye'nin ilklerinin birçoğu bu iki büyük topluluk tarafından gerçekleştirildi. Büyüyerek geldikleri bugünlerde artık ikisi de birer dünya devi ve Türkiye'nin gurur kaynağıdır.

Yeni yeni kendini gösteren girişimcileriyle, tarım yapacak toprağına kavuşmuş köylüsüyle, kendi ekonomisiyle kavrulan Türkiye, devlet sermayesiyle yaşamayı 1947 yılında IMF ile yapılan ilk anlaşmaya yani ilk borca kadar korudu. Anlaşmadan sonra, Türkiye büyük bir hızlı kalkınma dönemine girmiş olsa da Anadolu'nun kalkınması ve altyapısının oluşması süresince 200 milyar dolardan fazla borç oluştu. Hâlâ bu borçları ödemekle uğraşıyoruz. Aslında, şu an sadece ödenmemiş 8 milyar dolar kaldı, hatta geri ödeme planına göre 2013'te IMF'e olan tüm borcumuz bitiyor ama bir belirsizlik hâkim, yeni anlaşma olacak mı olmayacak mı ya da olsun mu olmasın mı?

EKSİĞİMİZ TEKNOLOJİ

Öyle ya da böyle,1950'lerden sonra çoğunlukla İstanbul, İzmir gibi batı illerinde,1980'lerden sonra da tüm Anadolu'da büyük sermaye ve sanayi oluştu. Sermayeleri milyar dolarlarla ölçülen şirketlerin sayısı 25'i geçti. Binlerce büyük, orta ve küçük ölçekteki şirket kuruldu. Yeni oluşan işçi sınıfı ekonominin taşıyıcısı oldu. Tarihi ve doğal güzelliklerimiz turizmle dünya insanlarına açıldı. Yer altı kaynakları kullanılmaya başlandı. İhracat, birçok ülkenin imrenerek baktığı rakamlara ulaştı. Türkiye bugün bir sanayi toplumudur. Türkiye, Atatürk'ün gösterdiği yolda ilerleyerek daha önce hiçbir Müslüman ülkenin gösteremediği bir hızla sanayileşmiş ve gelişmiştir. Bugün Müslüman ülkeler arasında en büyük ekonomiye sahip olan ülkedir. Yani Türkiye en zengin Müslüman ülkesidir. Arap ülkelerinde petrol sayesinde oluşan refah Türkiye'de zor şartlarda çok çalışarak oluştu.

Peki, ne eksik kaldı sizce? "Teknoloji". Bunun için vakıflar açtık, küçük-büyük çoğu şirkete ar-ge merkezleri kurduk, hatta ilköğretimde derslerin adına bile ekledik "teknoloji" diye ama hala üretmekte yetersiziz. Üretmek de değil sadece olay; iyi reklam, iyi pazarlama da gerekiyor.. Peki ne yapmalıyız? Yapılması gereken şey bizde yatıyor. Olanı tekrar yapmak için okuyorsan, "çekirdekten yetişmek" sana daha çok şey katacaktır. Eğer üniversite öğrencisiyim diyorsan o zaman hakkını vermelisin. Ben mühendis adayıyım diyorsan, olduğunu göstermelisin.

1920'lerde ticaretle başlamış olan Sabancı ve Koç, 30'lara gelindiğinde sanayileşme alanında büyük adımlar attı. Türkiye'nin ilklerinin birçoğu bu iki büyük topluluk tarafından gerçekleştirildi. Büyüyerek geldikleri bugünlerde artık ikisi de birer dünya devi ve Türkiye'nin gurur kaynağıdır.